

Een gezamenlijke oproep aan het nieuwe Kabinet: inzet van Nederlandse kennis en kunde voor internationale voedselzekerheid en klimaat blijft nodig voor Nederland én voor partnerlanden.

Nederlandse aanpak voor wereldwijde voedselzekerheid werkt!

Wij, een brede coalitie van Nederlandse bedrijven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties vragen het nieuwe Kabinet om de komende jaren overtuigend te blijven inzetten op de versterking van klimaatweerbare voedsel-systemen in lage- en middeninkomenslanden (LMICs). Dit is belangrijk voor de wereldwijde voedselzekerheid en om boeren en consumenten in Nederland en daarbuiten te ondersteunen. We vragen het nieuwe Kabinet:

1

Bied stabiliteit en continuïteit door verhoogde ambitie voor internationale samenwerking met afdoende financiële middelen

2

Koppel de Klimaatagenda aan de Voedselsysteemaanpak met contextspecifieke inzet en investeringen

3

Breng bovenstaande punten samen in een langjarige, rijksbrede Internationale Voedsel- en Voedingszekerheid Strategie

Wij zijn van mening dat Nederland vanuit haar kennis, kunde, ervaring, logistiek en handelspositie de komende jaren ambitieuze inzet moet tonen in de verduurzaming van ons voedselsysteem, om zo bij te dragen aan het behalen van het Klimaatakkoord van Parijs en de Sustainable Development Goals. Wij reiken het komend kabinet daarom een uitgestoken hand om samen met ons blijvend bij te dragen aan wereldwijde voedselzekerheid.

- ★ Acacia Water, Arjen de Vries
- ★ Access To Nutrition Initiative, Greg Garrett
- ★ ActionAid, Sophie Kwizera
- ★ Aeres, Bastiaan Pellikaan
- ★ Agriterra, Marco Schouten
- ★ Agrodiss, Conno de Ruijter
- ★ Amref Flying Doctors, Danny Dubbeldeman
- ★ AVAG, Annie van de Riet
- ★ Bakker Brothers, René Rijs
- ★ BO Akkerbouw, André Hoogendijk
- ★ Bopinc, Emile Schmitz
- ★ Both ENDS, Karin van Boxtel
- ★ Clim-Eat, Dhanush Dinesh
- ★ Cordaid, Heleen van den Berg
- ★ Dutch Greenhouse Delta, Mirjam Boekestijn
- ★ EASI Seeds Group Holland, Wouter Bakker
- ★ East-West Seed, Rutger Groot
- ★ ECDPM, Cecilia D'Alessandro
- ★ Eosta, Volkert Engelsman
- ★ FairClimateFund, Neera van der Geest
- ★ Fair Factory Development Fund, Koert Jansen
- ★ Fairfood International, Sander de Jong
- ★ FoodFIRST, Ewald Wermuth
- ★ Form International, Paul Hol
- ★ Heifer Nederland, Goossen Hoenders
- ★ HollandDoor Coöperatie U.A., Engelie Beenen
- ★ IDH, Daan Wensing
- ★ Impact Institute, Michel Scholte
- ★ LTO Nederland, Ger Koopmans
- ★ MAX Foundation, Joke Le Poole
- ★ NAB Impact Investing, Laure Wessemius-Chibrac
- ★ Nederlandse Aardappel Organisatie, Dick Hylkema
- ★ Nederlandse Zuivel Organisatie, Joep Rats
- ★ Netherlands Food Partnership, Ivo Demmers
- ★ Netherlands Water Partnership, Rick Elmendorp
- ★ NFP Supervisory Board, Janet Nieboer
- ★ NFP Supervisory Board, Suzanne van Tilburg
- ★ Oxfam Novib, Pepijn Gerrits
- ★ Partos, Liana Hoornweg
- ★ Plantum, Niels Louwaars
- ★ PUM, Ariette Brouwer
- ★ Resilience, Joep van den Broek
- ★ Rijk Zwaan, Ben Tax
- ★ Robin Food Coalition, Volkert Engelsman
- ★ Royal Eijkelkamp, Huug Eijkelkamp
- ★ Royal FrieslandCampina, Mireille Einwachter
- ★ Royal HZPC group, Gerard Backx
- ★ Save the Children, Pim Kraan
- ★ SeedNL, Willem Schoustra
- ★ Sepia Foundation, Peter Gildemacher
- ★ SkillEd, Guus Paardekooper
- ★ SNV, Simon O'Connell
- ★ Solidaridad, Heske Verburg
- ★ Solynta, Hein Kruyt
- ★ Stichting GAIN Netherlands, Onno van Manen
- ★ Stichting Soil Valley, Fons Eijkelkamp
- ★ TAPP Coalition, Jeroom Remmers
- ★ The Broker, Sophie Koers
- ★ The Hunger Project, Annelies Kanis
- ★ Transitiecoalitie Voedsel, Willem Lageweg
- ★ Treevive, Liesbeth Gort
- ★ Tropenbos International, Joost van Montfort
- ★ True Price, Claire van den Broek
- ★ Truvalu, Jaap-Jan Verboom
- ★ Woord en Daad, Rina Molenaar
- ★ WWF Nederland, Jelle de Jong
- ★ Yoba for Life, Nieke Westerik
- ★ ZOA, Inge Vos
- ★ Prof. dr. ir. Inge D. Brouwer (WUR)
- ★ Prof. dr. ir. Katrien Descheemaeker (WUR)
- ★ Em. prof. Ken Giller (WUR)
- ★ Prof. Joyeeta Gupta (UvA)
- ★ Prof. dr. ir. Martin van Ittersum (WUR)
- ★ Em. prof. dr. Ruerd Ruben (WUR)

Contact: idemmers@nlfoodpartnership.com

Voedsel, klimaat, veiligheid en welvaart zijn nauw met elkaar verbonden

De Nederlandse landbouw- en voedselsector is sterk verweven met Europa en de rest van de wereld. Driekwart (74%) van het gevarieerde menu dat we als Nederland consumeren komt uit het buitenland¹. Deze verwevenheid zorgt voor economische veerkracht en welvaart, maar maakt de voedselsector, ook in Nederland, gevoelig voor de ontwikkelingen op het wereldtoneel². Zo veroorzaakte de oorlog in Oekraïne onmiddellijk stijgende energie-, voedsel- en grondstoffenprijzen en de huidige internationale geopolitieke spanningen verstoren de handelsstromen tussen landen. Bovendien zorgen extreme weersomstandigheden als gevolg van klimaatverandering ervoor dat oogsten mislukken en dat landbouwsystemen die honderden miljoenen mensen voeden in gevaar zijn³. Door al deze ontwikkelingen neemt de voedselonzeekerheid toe⁴, vooral voor armere mensen in lage- en middeninkomenslanden⁵, wat weer bijdraagt aan meer instabiliteit, nationale conflicten en migratie. Het versterken van de lokale landbouwsector en voedselproductie kan bijdragen aan vrede en veiligheid in minder stabiele regio's⁶. De NAVO noemt het bestrijden van voedselonzeekerheid niet alleen een morele plicht, maar ook van cruciaal belang voor onze nationale en collectieve veerkracht⁷.

Oproep aan nieuw Kabinet

De Nederlandse landbouw- en voedselsector heeft een wereldwijd erkende positie vanwege onze kennis, kunde en innovatie en de effectieve internationale investeringen op dit gebied⁸. Met deze inzet draagt Nederland bij aan het innoveren en versterken van (regionale) voedselsystemen, het uitbannen van honger en ondervoeding en een beter levensonderhoud van (kleinschalige) boeren, boerinnen⁹ en consumenten. Een coherent Nederlands voedsel-, landbouw- en handelsbeleid werkt voor zowel boeren binnen als buiten Nederland. Deze boodschap brachten 70+ maatschappelijke organisaties, bedrijven en kennisinstellingen uit Nederland en hun internationale partners vorig jaar al in bij de onderhandelingen over het Landbouwakkoord¹⁰.

Ondergetekende organisaties zijn overtuigd van het nut en belang om ook de komende jaren te investeren in de versterking van klimaatweerbare voedselsystemen in LMICs en vragen het nieuwe Kabinet daarom:

1

Bied stabiliteit en continuïteit door verhoogde ambitie voor internationale samenwerking met afdoende financiële middelen

Een welvarend, stabiel en veilig Nederland is gebaat bij investeringen in internationale samenwerking en naleving van internationale verdragen. Gezien de huidige geopolitieke spanningen in combinatie met onze afhankelijkheid van het buitenland voor onze economie en voedselvoorziening zijn forse bezuinigingen op het internationale samenwerkingsbudget daarom onverstandig en ongunstig. Het is bovendien kapitaalvernietiging: het gaat ten koste van eerdere investeringen, de verworven positie en geloofwaardigheid van de Nederlandse overheid, bedrijven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties. **Door meer te investeren in internationale samenwerking en de financiële middelen voor ontwikkelingssamenwerking te behouden blijft Nederland een betrouwbare partner én invloedrijke speler in de aanpak van urgente internationale vraagstukken.** Sterker nog, een grotere ambitie voor internationale samenwerking is noodzakelijk. Ook de Adviesraad Internationale Vraagstukken concludeert in hun rapport¹¹ dat een solide Official Development Assistance (ODA) budget juist nú van nationaal belang is: *“Niet alleen draagt het bij aan de aanpak van grensoverschrijdende problemen die ook de Nederlandse samenleving raken, ook opent het deuren voor nauwere politieke en economische samenwerking met landen in het mondiale Zuiden. Dat is van toenemend belang in de huidige geopolitieke context met opkomende grootmachten die aan invloed winnen.”* Ondergetekende Nederlandse bedrijven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties blijven bereid om hier actief aan bij te dragen.

74% van het gevarieerde Nederlandse menu komt uit het buitenland*

In **80%** van wereldwijde tuinbouwprojecten is Nederlandse technologie betrokken*

Nederlandse kennisinstellingen, met Wageningen University & Research voorop, zijn **1^e** in de wereld op het gebied van onderzoek naar Voedsel- en Voedingszekerheid*

0,5% van het bruto nationaal inkomen wordt uitgegeven aan 'ontwikkelingssamenwerking'. Terwijl Nederlanders denken dat het 3,6% is*

2

Koppel de Klimaatagenda aan de Voedselsysteem-aanpak met contextspecifieke inzet en investeringen

De Internationale klimaatstrategie¹² van Nederland is duidelijk: “De wetenschap laat zien dat het één voor twaalf is om de doelstellingen van het Parijs akkoord en de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG’s) te behalen”. De gevolgen van klimaatverandering, zoals extreem weer, overstromingen, droogte en verschuivende klimaatzones beïnvloeden boeren en de voedselproductie in Nederland en wereldwijd. De landbouw- en voedselsector wordt getroffen door klimaatverandering, maar draagt er ook aan bij door toename van biodiversiteitsverlies en door uitstoot van broeikasgassen¹³. Aanpassingen in ons voedselsysteem en het verkleinen van onze ecologische voetafdruk zijn daarom noodzakelijk. Het onderkennen van het belang van de relatie met klimaatverandering is daarbij het sleutelaspect¹⁴. Dit wordt echter onvoldoende gereflecteerd in de huidige verdeling van de wereldwijde klimaatfinanciering: slechts 4,3% van de totale klimaatfinanciering gaat naar agro-voedselsystemen¹⁵.

De Nederlandse innovatie, kennis en kunde wordt effectiever benut als in de internationale klimaatstrategie meer wordt ingezet op mitigatie en adaptatie binnen voedselsystemen. Een context-specifieke lens is daarbij essentieel, uitgaande van de bestaande kennis, kansen en behoeften in partnerlanden.

4,3%

van de totale klimaatfinanciering gaat naar agro-voedselsystemen terwijl zij gemiddeld 29% van de broeikasgasuitstoot veroorzaken*

Nederland heeft met 133 andere landen het commitment getekend om per 2025 voedsel en landbouw te integreren in hun klimaatplannen. Dit betreft

70%

van het land op aarde*

3

Focus op een coherente, langjarige Internationale Voedsel- en Voedingszekerheid Strategie

Nederland heeft een Internationale Klimaatstrategie, Afrikastrategie, Mondiale Gezondheidsstrategie, Nederlandse Internationale Water Ambitie (NIWA), Veiligheidsstrategie voor Koninkrijk der Nederlanden en de Kabinetsaanpak Strategische Afhankelijkheden. In al deze beleidsstukken worden voedsel- en voedingszekerheid genoemd, maar een coherente, langjarige visie en aanpak ontbreekt. Een strategie die duidelijke keuzes maakt om het verdienmodel van duurzame (kleinschalige) boeren wereldwijd te versterken.

Met de inzet van Nederland en partners zijn in 2022

10,6

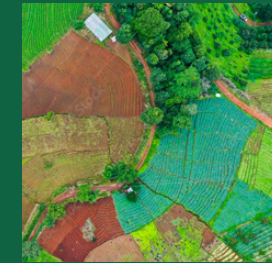
miljoen kleinschalige boeren bereikt met activiteiten gericht op het verhogen van productiviteit en inkomen*

Gezamenlijk impact maken

Nederlandse zaad- en pootgoed bedrijven en de branchevereniging Plantum en NAO werken binnen het SeedNL Partnership aan “Integrated Seed Sector Development”. In o.a. Nigeria en Ethiopië zijn partnerschappen opgezet om te zorgen dat boeren en boerinnen betere beschikking hebben over kwaliteitszaad van akkerbouwgewassen voor het verbeteren van de voedselzekerheid en klimaatweerbaarheid.

Plantum seedNL

De Nederlandse stichting Agriterrra voert in 6 Afrikaanse landen Acting Now! project uit, waarbij 230.000 boeren worden gemobiliseerd op een gebied van meer dan 500.000 ha. landbouwgrond naar agro-ecologische duurzame landbouw.

In samenwerking met Both ENDS en lokale boeren- en maatschappelijke organisaties in de Sahel, hebben gemeenschappen in 6 jaar tijd een oppervlakte van 116.000 ha land vergroend door Farmer Managed Natural Regeneration toe te passen, met als resultaat o.a. een beter(e) bodemvruchtbaarheid, voedselproductie, inkomen voor vrouwencoöperaties, en ecologische en klimaat weerbaarheid.

Both ENDS

In Ethiopië bundelen Woord en Daad en kippenfokkerij en slachthuis Chico Meat hun krachten ten behoeve van een robuuste pluimvee sector. Dit doen ze door larven van de zwarte soldaatvlieg te gebruiken als een alternatieve eiwitbron voor de kippen, wat de afhankelijkheid van import vermindert en tegelijk de klimaatimpact verkleint in vergelijking met traditionele soja.

Woord en Daad

Breng daarom punt 1 en 2 samen in een rijksbrede Internationale Voedsel- en Voedingszekerheid Strategie¹⁶.

Een dergelijke strategie moet uitgaan van een voedselsysteem perspectief¹³ en gericht zijn op eerlijke handel en een gelijk speelveld voor producenten in LMICs en Nederland. Dit kan alleen door een gelijkwaardige en inclusieve samenwerking aan te gaan met stakeholders in partnerlanden. Met onze kennis, partnernetwerken en ervaring dragen we graag bij aan het vormgeven van deze strategie.

Doe met ons mee #KabinetAanZet

Wij zijn van mening dat Nederland vanuit zijn kennis, kunde, ervaring, logistiek en handelspositie de komende jaren een ambitieuze inzet moet tonen in de verduurzaming van ons voedselsysteem, om zo bij te dragen aan het behalen van het

Klimaatpact van Parijs en de SDG's. De Nederlandse agrifood sector is toonaangevend en vermaard vanwege innovatieve bijdragen en impact waarbij rekening wordt gehouden met bestaande contexten in andere landen. Nederland heeft veel te bieden én te halen bij internationale samenwerking. Om dit te behouden in de snel veranderende wereld, is een open en innovatieve blik naar de buitenwereld noodzakelijk. Dat is nodig voor het toekomstbestendig maken van ons eigen verdienmodel én dat van boeren in onze partnerlanden. De keuze voor voedselzekerheid en klimaat moet daarbij voorop staan.

Wij reiken het komend kabinet daarom een uitgestoken hand om samen met ons blijvend bij te dragen aan een veerkrachtig voedselsysteem dat positief bijdraagt aan klimaatopgaven en het vergroten van wereldwijde voedselzekerheid.

Gezamenlijk impact maken

Wageningen University & Research leidt veel mensen op die na hun opleiding bijdragen aan een betere voedselzekerheid vanuit hun werk bij nationale en lokale overheden, boerenorganisaties bedrijven en (internationale) NGO's. Dat doen ze met de best beschikbare kennis, van projecten zoals FNS-REPRO waar met de FAO gewerkt is aan verbeterde voedselzekerheid in Soedan, Zuid-Soedan en Somalië.

WAGENINGEN UNIVERSITY & RESEARCH

Rabobank

Acorn - Rabobank ondersteunt kleinschalige boeren wereldwijd bij de overgang naar duurzame agroforestry praktijken, meting van de biomassa toename, wat omgezet wordt in CO2-credits. Deze worden verkocht aan bedrijven, waarna 80% van de totale inkomsten van 7,9 miljoen euro rechtstreeks terugvloeit naar de boeren.

In Tanzania werkte Rijk Zwaan samen met East West Seed, WUR en Ministerie van Buitenlandse Zaken aan het trainen van boeren in het project Seeds of Expertise for the Vegetable Sector in Africa (SEVIA). Met een holistische aanpak werden onder het motto 'Seeing is believing' tussen 2014 en 2020 ruim 48.000 boeren getraind.

Rijk Zwaan, East-West Seed, Wageningen University & Research

De vanuit Nederland aangestuurde East-West Seed Knowledge Transfer Foundation traint jaarlijks 150.000 kleinschalige boeren in Azië en Afrika in duurzame groenteteelt, een effectieve aanpak om armoede te bestrijden, en voedselzekerheid en lokale economieën te versterken.

EASTWEST SEED

13) Het voedselsysteem is verantwoordelijk voor 21-37% van de broeikasgasuitstoot volgens IPCC, 2019

14) UAE Declaration on Sustainable Agriculture, Resilient Food Systems, and Climate Action. COP 28, 2023

15) Van de 660.2 miljard USD totale mondiale klimaatfinanciering in 2019/2020 ging 28.5 miljard (4.3%) naar agrifood-systemen. Slechts 5.5 miljard (0.8%) ging naar kleinschalige agrifood-systemen. Climate Policy Initiative, 2023

16) In 2022 presenteerde het Kabinet het Mondiale stappenplan voedselzekerheid. In 2024 presenteerde LNV diens internationale inzet rond voedselsystemen. Beide breven zijn een goede basis voor een langere termijn strategie op kabinetsbrede inzet van Nederland.